

Uitvoeringsagenda 2027-2032

Netwerk Muziek
het directeurenoverleg van de Nederlandse conservatoria

O2DM

LOBO
Landelijk Overleg Lerarenopleiding Basisonderwijs

MéeR MuZieK iN De KLaS.

Eigentijd(s) muziekonderwijs

Uitvoeringsagenda MuziekopleidersAkkoord 2027 – 2032

Het MuziekopleidersAkkoord (2020) is een twaalfjarig samenwerkingsverband van alle conservatoria en pabo's in Nederland en het Caribische deel. Ook een aantal pedagogische mbo-opleidingen is aangesloten. Het doel? Het opleiden van pedagogisch en onderwijsprofessionals die gemotiveerd en met voldoende bagage muziekonderwijs kunnen geven, ondersteunen of aanjagen in en rondom school.

Sinds het sluiten van het akkoord is, landelijk, regionaal of zelfs trans-Atlantisch, gewerkt aan samenwerking tussen de opleidingen. Ook diepten we een aantal inhoudelijke thema's uit, zoals vakintegratie, muziektechnologie en muziekonderwijs tijdens de stage, met als resultaat een aantal concrete producten, initiatieven en langjarige samenwerkingen.

In 2025 is het MuziekopleidersAkkoord, vanwege de vele ontwikkelingen in opleidings- en onderwijsland, opnieuw tegen het licht gehouden. In het voorjaar van 2026 kwam de stuurgroep van het MuziekopleidersAkkoord bij elkaar om opgedane inzichten, binnen de actuele context van de opleidingen en het onderwijs, terug te brengen tot een behapbare en werkbare uitvoeringsagenda voor de periode 2027 – 2032, de resterende looptijd van het akkoord.

De uitvoeringsagenda wordt in dit stuk beknopt omschreven, aan de hand van een viertal onderwerpen: Lobby, Interprofessioneel opleiden en werken, Diversiteit, inclusie en kansengelijkheid, en (Digitale) technologie in muziekonderwijs. Deze onderwerpen hebben duidelijk gemeen dat ze bijdragen aan eigentijds muziekonderwijs. Muziekonderwijs dat aansluit bij de nieuwe kerndoelen, eindtermen, kennisbasis en bekwaamheidseisen, en bovenal bij de belevingswereld van de leerlingen. Om dit mogelijk te maken klinkt tegelijkertijd nadrukkelijk de roep om het behouden van *eigen tijd* voor muziekonderwijs. Voor de brede ontwikkeling van kinderen, álle kinderen, en als basis voor het ontdekken van talent en het ontwikkelen ervan.

Als partners van het MuziekopleidersAkkoord hebben wij hierin verschillende rollen, ambities, expertises, middelen en verantwoordelijkheden. Daarnaast zien we dat het soms beter is om samen met andere kunstdisciplines op te trekken.[1] Daar is in deze uitvoeringsagenda ruimte en aandacht voor. Zolang het het uiteindelijke doel maar dient: eigentijd(s) muziekonderwijs voor alle kinderen en jongeren in het Koninkrijk der Nederlanden, op en rondom school.

Netwerk Muziek, Landelijk Overleg Lerarenopleidingen Basisonderwijs (LOBO), Netwerk Muziekdocenten Pabo, Opleidersoverleg Docent Muziek, Méér Muziek in de Klas

[1] Ten tijde van schrijven vinden verkenningen plaats voor een strategische agenda voor alle kunstopleiders, waarin gemeenschappelijke thema's multidisciplinair kunnen worden geadresseerd.

1. Eigen tijd voor cultuureducatie en muziekonderwijs

De waarde van de kunstvakken wordt nog onvoldoende benut in het funderend onderwijs. Dat werkt door in onder andere de curricula op de pabo's, de arbeidsmarktpositie van kunstvakdocenten en bovenal voor de brede ontwikkeling van de leerling. We willen daarom *eigen tijd* voor muziekonderwijs behouden of, waar die nog onvoldoende, is vergroten. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor deze uitvoeringsagenda.
Daarnaast zijn we van mening dat kunstonderwijs, en daarbinnen muziekonderwijs, een belangrijker rol kan spelen binnen onderwijsregio's en de pedagogische basis. Vanuit het MuziekopleidersAkkoord willen we daarom lobby voeren, op verschillende niveaus:

- landelijk (politiek Den Haag, Onderwijsinspectie, Lerarenagenda, etc.);
- sectoraal (Vereniging Hogescholen, PO-Raad, etc.);
- regionaal (Onderwijsregio's, partnerschappen Samen Opleiden & Professionaliseren).

Om de lobby goed te organiseren, is het allereerst van belang om goed in kaart te brengen welke boodschap we willen communiceren voor wie en op welke manier. Waar dit versterkend werkt, trekken we samen met andere kunstdisciplines op. Bijvoorbeeld vanuit een brede, strategische kunstopleidersagenda.[2]

2. Interprofessioneel opleiden en werken

Alle betrokkenen bij muziekeducatie zouden tijdens de opleiding met elkaar in contact moeten komen. Zo bouw je aan een basis waarop professionals elkaars expertise kennen en begrijpen, elkaar in het werkveld weten te vinden en zo samen muziekonderwijs kunnen realiseren op school en daarbuiten (naschools, in de wijk, bso, etc.). In dergelijke verbanden kan vakintegratie, als belangrijk element van de nieuwe kerndoelen Kunst en Cultuur en daarmee van eigentijds muziekonderwijs, ook goed worden belegd. Voor goede samenhang heb je immers verschillende specialisten nodig.
Ook kan onderzocht worden welke mogelijkheden er binnen opleidingen zelf zijn, bijvoorbeeld bij de Bachelors of Music van de conservatoria, of bij Associate Degrees.

Een regionale insteek, waarbij pabo, conservatorium, roc en werkveld projecten opzetten waarbij studenten elkaar ontmoeten, is hierbij passend. Van belang is om deze projecten vervolgens zichtbaar te maken in het kader van lobby, en waar mogelijk te koppelen aan Onderwijsregio's, Partnerschappen Samen Opleiden & professionaliseren en andere relevante netwerken.

3. Diversiteit, inclusie en kansengelijkheid

Bij diversiteit, inclusie en kansengelijkheid speelt de vraag welke professional wat voor muziekonderwijs geeft aan wie. Op dit moment staat er onvoldoende representatie van de maatschappij voor de klas. Dit beschouwen we in brede zin: het gaat om culturele

[2] Hiervoor vindt ten tijde van schrijven een verkenning plaats.

representatie, sekse en gender, fysieke en mentale kenmerken, etc. Muziekonderwijs sluit daarnaast nog onvoldoende aan bij de belevingswerelden van de diverse groepen leerlingen. En hoe inclusief handelen we vervolgens binnen muziekonderwijs? Hebben onderwijsprofessionals voldoende vaardigheden om iedereen mee te laten doen met muziekonderwijs?

Ook op het gebied van kansengelijkheid is winst te behalen. Denk hierbij aan stages op scholen met een hoge weging, in het vmbo, mbo of gespecialiseerd onderwijs.

Een van de manieren om een verandering tot stand te brengen is via een diversere instroom van studenten. Hier wordt aan gewerkt met de campagne *Je hebt het al in je, nu nog doorgeven. Word Kunstvakdocent!,* de Alliantie Divers voor de Klas, diverse projecten met mbo-opleidingen. Het is een van de speerpunten uit het advies ACT![3] van Commissie Bussemaker. Ook onderzoeken opleidingen of hun aannamebeleid nog passend is. Of wordt gewerkt aan meer deskundigheid voor het gespecialiseerd onderwijs.

Er gebeuren dus al veel goede dingen. Om te kunnen vaststellen wat vanuit het MuziekopleidersAkkoord nog meer gedaan kan worden, stellen we een referentiekader op dat inzichtelijk maakt aan welke vormen van diversiteit, inclusie en kansengelijkheid de verschillende typen opleidingen werken. Van daaruit kan verandering verder worden gestimuleerd en kennis worden uitgewisseld.

4. (Digitale) technologie in muziekonderwijs

Het betekenisvol toepassen van technologie is een nog onderbelicht onderdeel van het huidige muziekonderwijs, zowel in veel opleidingen als in de praktijk op scholen. Dit terwijl leerlingen dag in dag uit met technologie en digitale middelen bezig zijn.

Met name opleidingen Docent Muziek zijn bezig meer expertise op dit gebied op te bouwen. Vanuit het MuziekopleidersAkkoord is een Professionele Leergemeenschap (PLG) ontstaan die dit proces ondersteunt: door de expertise op de opleidingen te vergroten, wordt ook de expertise in de praktijk vergroot. De PLG biedt een platform dat ingezet kan worden om kennis over en inzet van eigentijdse (digitale) technologie te versterken. Bijvoorbeeld door kennis te verspreiden en ontwikkelen, via online magazines en bijeenkomsten.

De komende jaren is de wens dat de PLG de opleidingen op dit gebied vooruithelpt door gezamenlijk een competentieset te ontwikkelen die inzicht geeft in wat studenten van de opleidingen Docent Muziek en van de vakspecialisaties muziek op de pabo[4] zouden moeten kennen en kunnen op het gebied van digitale technologie in muziekonderwijs. De

[3] 'Door selectiecriteria te verbreden en naast artistieke kwaliteit of talent ook te kijken naar motivatie, omgevingsbewustzijn, samenwerkingsvermogen en leerpotentieel, kan het onderwijs bijdragen aan diversiteit, inclusie en eerlijke talentontwikkeling.' (Uit ACT! p.43).
[4] Met de vakspecialisatie muziek werken studenten/ professionals toe naar vakbekwaamheid op het gebied van muziekonderwijs.

opleidingen kunnen daarbinnen vervolgens zelf bepalen in hoeverre en hoe zij daar naartoe werken, aansluitend bij bestaande opleidingsprofielen.

Caribisch deel Koninkrijk

Sinds 2023 zijn alle lerarenopleidingen in het Caribische deel van het Koninkrijk ook aangesloten bij het MuziekopleidersAkkoord. Bovengenoemde thema's spelen soms wel, soms niet zo voor de Caribische opleidingen. Wat voor opleidingen in Europees Nederland werkt, werkt niet per se voor de Caribische opleidingen. En vice versa. In 2025 is daarom een voucherregeling in het leven geroepen. Die voucher zijn in 2026 ingezet bij lokale vraagstukken. Hierbij werken de Caribische opleidingen of onderling samen, of met opleidingen uit Europees Nederland.

De voucherregeling is een vervolg op de start die vanuit het MuziekopleidersAkkoord is gemaakt. Wederkerige kennisuitwisseling is een belangrijk element. In die zin draagt de samenwerking met de Caribische lerarenopleidingen bij aan diversiteit en inclusie.

En nu?

In het najaar van 2026 vindt een inventarisatie plaats van wat er op regionaal niveau gebeurt binnen deze thema's en of/ hoe hierin samen met andere opleidingen opgetrokken wordt. Doel van deze inventarisatie is om aan te sluiten bij wat er al bestaat aan structureren en ambities, en van daaruit kennis uit te wisselen en handen en voeten te geven aan de thema's. De regionale insteek zorgt ervoor dat samenwerking laagdrempeliger wordt, en er waar mogelijk kan worden aangesloten bij onderwijsregio's en andere regionale netwerken. Van hieruit maken we kennis en ervaringen vanuit de regionale samenwerkingen landelijk zichtbaar.